

**ROLUL PROTOCOLULUI ȘI CEREMONIALULUI
DIPLOMATIC ÎN REALIZAREA CADRULUI JURIDIC
INTERNAȚIONAL: IMPLICAȚII PENTRU
REPUBLICA MOLDOVA**

*Cristina BAHNARU, Facultatea Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative*

This article analyzes the current significance of diplomatic protocol and ceremonial in the achievement of the international legal framework. Implementing various activities of the foreign diplomatic service each state follows certain traditions, conventions and rules. Diplomatic protocol is an important tool to implement the basic principles of foreign policy. Diplomatic activity of Republic of Moldova is based on the compliance with generally accepted protocol principles of label and international courtesy.

Activitatea diplomatică ocupă, în prezent, un loc primordial în evoluția și dezvoltarea politico-economică a actorilor internaționali, iată de ce protocolului îi revine o misiune foarte importantă în acest sens, de a se afla, în special, în slujba egalității dintre națiuni și a relațiilor pe care reprezentanții acestora le întrețin între ei. Protocolul și ceremonialul diplomatic apare în diplomația modernă, ca un instrument de stabilire și de întreținere a bunelor relații dintre state și dintre alți subiecți ai dreptului internațional, în scopul realizării obiectivelor politicii externe prin mijloace pașnice. Inițial, instituționalizarea activităților de protocol s-a manifestat prin

de desemnarea unor persoane anume care să se ocupe de organizarea ceremoniilor și mai apoi de codificarea normelor de protocol. Ceremoniile, normele de comportament în societate și familie, eticheta, percepțiile morale elaborate de Confucius au rămas în vigoare de-a lungul secolelor, până în epoca modernă [1, p. 10].

Protocolul și ceremonialul diplomatic participă nu doar la buna desfășurare a manifestărilor externe ale unui stat, ci, în mod special, la calitatea relațiilor acestuia cu alte state străine, prin crearea unui mediu propice colaborării. Referindu-se la acest lucru, academicianul Mircea Malița apreciază că protocolul și ceremonialul „pot fi considerate ca veritabile „barometre” ce indică starea relațiilor între state” [2, p. 49].

Participanții la raporturile juridice internaționale se conformează principiilor fundamentale ale dreptului internațional, care au fost consfințite în cele mai importante documente universale ale contemporaneității, ce îi accentuează și mai mult caracterul juridic, devenind obligatorii pentru întreaga comunitate internațională [3, p. 61]. La etapa actuală, activitatea misiunilor diplomatice și a celor consulare se manifestă în baza unor reglementări juridice internaționale, inițial obligatorii, general-acceptate, ce sunt stabilite de următoarele acte juridice internaționale:

1. Regulamentul de la Viena cu privire la rangurile agenților diplomați din 19 martie 1815, ce reprezintă prima convenție de reglementare a activității diplomatice. Acest act a fost, ulterior, completat cu un Protocol de la Aix-la-Chapelle cu privire la clasificarea agenților diplomați din 21 noiembrie 1818;

2. Convenția de la Havana cu privire la agenții diplomați din 20 februarie 1928 [4, p. 67-71], ce face referință la agenții diplomați ordinari și la cei extraordinari;

3. Convenția de la Viena din 18 aprilie 1961 constituie un pas extrem de important în procesul de codificare a normelor de drept internațional care fuseseră anterior general-acceptate de către actorii internaționali;

4. Convenția cu privire la misiunile speciale din 1969, a fost adoptată în consecința faptului că CV-1961 nu reglementa relațiile interstatale în domeniul diplomației ad-hoc și reprezentării statelor în organizațiile internaționale. Convenția din 1969 stabilește statutul

juridic al misiunii speciale și al membrilor ei, condițiile de trimitere, sarcinile și atribuțiile, organizarea și personalul etc.;

5. Convenția de la Viena din 1975 cu privire la reprezentarea statelor în relațiile lor cu organizațiile internaționale cu caracter universal.

6. Convenția cu privire la imunitățile și privilegiile Națiunilor Unite, adoptată la 13 februarie 1946, conferă ONU calitatea de persoană juridică internațională.

Este observabil faptul că guvernele acordă o mare atenție pregătirii acțiunilor internaționale, primirii unui șef de stat, a unui ministru, a unui ambasador, semnării sau negocierii unui tratat, celebrării unui eveniment de interes comun sau reușitei unei reuniuni/conferințe regionale sau internaționale [5, p. 144]. Toate aceste manifestații se organizează, desfășoară și se soluționează datorită ajutorului acelor norme de protocol și ceremonial diplomatic predominante în viața diplomatică.

Protocolul diplomatic concretizează normele de drept internațional referitoare la imunitățile și privilegiile diplomatice, prerogative fără de care ar fi aproape imposibilă activitatea peste hotare a reprezentanților permanenți sau temporari ai statelor, deoarece în lipsa acestora, aceștia nu și-ar putea îndeplini misiunea. În contact direct cu principiul egalității tuturor națiunilor este ordinea de precădere a reprezentanților statelor. Protocolul stabilește ansamblul de reguli și norme în materie de ceremonial, pentru manifestările oficiale, el fiind considerat și „codul politicii internaționale” [6].

Interdependența teoretică și funcțională dintre normele de protocol diplomatic și normele juridice internaționale se rezumă la următoarele aspecte: atât normele de drept internațional, cât și cele protocolare au valoare juridică; normele de protocol și ceremonial diplomatic pun în aplicare principiile de drept internațional; ambele tipuri de norme sunt vitale în desfășurarea relațiilor internaționale; formalitățile, imunitățile și privilegiile sunt parte componentă a protocolului diplomatic și, totodată acestea țin de cadrul juridic internațional, prin faptul că sunt stabilite și menționate în Convențiile de la Viena din 1961 și 1963, Legislația internă; protocolul diplomatic, desfășurat în conformitate cu normele juridice internaționale devine un stabilizator al politicii externe al unui sau altui stat; prin încălcarea regulilor și normelor de protocol se deteriorează calitatea raporturilor oficiale etc.

Devenind subiect al dreptului internațional în 1991, Republica Moldova și-a demarat procesul de stabilire a relațiilor diplomatice cu alți subiecți ai dreptului internațional, iar în consecință crearea misiunilor sale diplomatice permanente peste hotare. Aidoma altor state ale CSI, RM și-a concentrat activitatea diplomatică în statele europene, înființând misiuni diplomatice la Paris, Bruxelles, Roma, Londra, Viena, Budapesta, Varșovia, București, Sofia; a înființat și reprezentanțe permanente pe lângă Consiliul Europei (Strasbourg), Uniunea Europeană și OSCE (Viena) [7, p. 167].

Prin urmare, baza juridică a serviciului diplomatic este *Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.04.1994; Legea cu privire la serviciul diplomatic al Republicii Moldova din 27 decembrie 2001*, tratatele internațional, cum ar fi: în primul rând, *Convenția cu privire la relațiile diplomatice din 18 aprilie 1961* și *Convenția de la Viena privind relațiile consulare din 24 aprilie 1963*, precum și alte acte juridice internaționale.

Toate cele menționate supra, permit a concluziona că rolul protocolului diplomatic contemporan constă în menținerea unui echilibru în relațiile interstatale, astfel încât, în doctrina de drept internațional, protocolul diplomatic apare ca o dirijare, prin intermediul organelor reprezentative și prin mijloace pașnice, a relațiilor externe ale unui subiect cu oricare alt subiect de drept internațional.

În ceea ce privește Republica Moldova, practica sa protocolară este bazată pe respectarea principiilor protocolare general-acceptate de etichetă și curtoazie internațională și pe respectarea prevederilor cadrului juridic internațional. Iar acest indicator explică activitatea diplomatică a RM, precum și perspectiva sa de a respecta prevederile convențiilor și tratatelor la care este parte și de a menține relații de prietenie cu toate statele lumii, în vederea dezvoltării sale economice. Normele de drept internațional care stabilesc activitatea diplomatică sunt fixate în acorduri și tratate bilaterale, cât și în convențiile internaționale. De aici, se desprinde ideea că aceste acte juridice internaționale reprezintă o încercare de codificare a funcțiilor misiunilor diplomatice, statutul juridic al acestora, drepturile, obligațiunile, privilegiile, facilitățile și imunitățile diplomatice.

Referințe:

1. BURIAN, A. *Drept internațional public*. Ed. a 4-a, rev. și adăug. Chișinău: Elena V.I., 2012. 636 p.

2. BURIAN, A. *Introducere în practica diplomatică și procedura internațională*. Ed. a II-a, rev. și adăug. Chișinău: CEP USM, 2008. 464 p.
3. CĂRBUNE, R. *Apariția și evoluția etichetei diplomatice*. [Accesat 22.06.2017] Disponibil pe Internet: <https://radjcarbune.wordpress.com/2016/03/14/aparitia-si-evolutia-etichetei-diplomatice/>
4. EJOVA, C., EJOV, A., FRUNZĂ, V. Serviciul de protocol diplomatic. În: *Serviciul diplomatic: teorie și practică: Suport de curs*. Coord. V. TEOSA, Gr. VASILESCU, E. CIOBU. Chișinău: CEP USM, 2011, p. 98-112.
5. MALIȚA, M. *Diplomația*. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1975, p. 493.
6. MANCIUR, E. *Protocol instituțional*. București: Comunicare.ro, 2003. 178 p.
7. TĂRĂȚĂ, O. Protocol și ceremonial diplomatic: istorie și actualitate. În: *Revista națională de drept*, 2005, nr.3, p.144.
8. БЛИЩЕНКО, И.П. *Дипломатическое право*. 2-е издание, исправленное и дополненное, Москва: Высшая школа, 1990, с. 67-71.